
Biktimen inguruko politika eta ekimenen kudeaketari buruzko txostena

Aldi bereko hamabost lan-ildo
eta zentzuzko batasun bat

Gasteiz, 2014ko irailaren 24a

Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritza
Bakegintza eta Bizikidetzarako Idazkaritza Nagusia

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

LEHENDAKARITZA
Bakegintza eta Bizikidetzarako
Idazkaritza Nagusia

PRESIDENCIA
Secretaría General
para la Paz y la Convivencia

Sarrera

Eusko Jaurlaritzaren jardun orokorraren barruan, terrorismoaren, indarkeriaren eta giza eskubideen urraketen biktimen inguruko politika publikoak berariaz esku hartzeko oso esparru esanguratsu bat dira, bai neurriaren aldetik, bai garrantziaren aldetik. Bada, txosten honen helburua da objektiboki eta xeheki azaltzea zer-nolako lana egiten ari den gaur egun esparru honetan Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritza Bakegintza eta Bizikidetzarako Idazkaritza Nagusiaren bitartez.

Batetik, legealdi honetan eta aurrekoetan, biktimen inguruko politika publikoak konpromiso egonkor eta jarraitu bat izan dira. Egun esparru honetan egiten ari garen guztia etengabeko eraikuntza baten emaitza da, elkarren ondotik emandako hainbat urratsena. Ildo horretan, txostenaren helburua ez da gobernu hau egiten ari denaren balioa nabarmentzea, baizik eta azken hamabost urteetako gobernuak elkarrekin egin duten bidearen emaitza nabarmentzea. Orain arteko ekarpena ezagutzeko eta eskertzeko modu bat da, ezinbestekoa baita egungo egoera ulertzeko. Horra txosten hau egin izanaren lehen arrazoia.

Bestetik, biktimen inguruko gai guztiek lehen mailako arreta mediatiko, politiko eta parlamentarioa erakartzen dute. Iraganean, gehiegitan, zoritxarreko eztabaida kirrinkari eta ez oso konstruktiboak piztu izan ditu biktimei lehentasuna emateak. Biktimei buruzko eztabaida publikoan, gehiegizko amorrua izan da, eta gainditu egin beharko genuke. Objektibotasun-, zorroztasun- eta zintzotasun-plus bat eman behako genuke.

Behartuta gaude, beste edozein esparrutan baino gehiago, esparru honek zuzeneko eragina duelako giza eskubideen urraketa larri eta bidegabeak jasan dituztenengan eta haien sendeengan. Polemika destruktiboak saihestera behartuta gaude, biktimizazio gehiagorik ez izateko. Hori da, hain zuzen ere, txosten hau egin izanaren bigarren arrazoia: arrazionaltasun eta baretasun handiagoko egoera bat eraikitzen laguntzea, datu objektiboak emanda esparru honetan egiten den lan zehatzari buruz.

Bestalde, gobernu ororen betebeharra da informazio gardena ematea. Izan ere, biktimei buruz hitz egiten eta eztabaidatzen entzuten du gizarteak, baina oso litekeena da ez jakitea zer egiten ari garen zehazki esparru honetan. Are gehiago, biktima askok aitortu digutenez, ez dakite zehazki erakunde batzuek eta besteek zer egiten duten dagozkien eskubideen alorrean, alegia, egiarako, justiziarako eta ordainerako eskubideen alorrean. Alde horretatik, txosten honen helburua da gizarte osoak eta, oso bereziki, kaltetueneke merezi duten informazioarekiko eta gardentasunarekiko konpromisoa betetzea. Horixe da dokumentu honen hirugarren arrazoia.

Azkenik, Bakegintza eta Bizikidetzarako Idazkaritza Nagusiaren ekimenez, Terrorismoaren Biktimen Partaidetzarako Euskal Kontseiluaren aurrean aurkeztuko dugu txosten hau, 2014ko irailaren 24an egingo duen bileran. Parte hartzeko gune bat da Kontseilua, oso biziki eta argiro elkarren kontrako ikuspegiak eztabaidatzen dituen, begirunez betiere, eta, legealdi honetan, Eusko Jaurlaritzari buruan sartu zaio edukiz jantzi behar dituela foro horren bilerak

Azken batean, esandakoa gorabehera, edo esandakoagatik beragatik, itxaropena izateko gune bat da Kontseilua, elkarrizketarako gune bat delako. Elkarrizketan datza elkarrekin bizitzeko eta bizikidetzara bidezkoa izateko itxaropena. Hau da, Eusko Jaurlaritzak Terrorismoaren Biktimen Partaidetzarako Euskal Kontseiluarekin duen konpromisoa da txosten hau egin izanaren laugarren arrazoia.

1. Eusko Jaurlaritzak biktimen inguruan aplikatzen duen politika publikoaren oinarriak

1.1. Nazioarteko erreferentziako esparrua

“Botere publikoen betebeharra da giza eskubideen urraketen biktimen eskubideak errespetatzea, babestea eta gauzatzea”. Horixe diote, behinik behin, lotetsi egiten gaituzten nazioarteko zenbait tratatuk, eta nazioarteko legediak ildo horretan dioena dute ardatz eta erreferentziazko esparrutzat Eusko Jaurlaritzak terrorismoaren, indarkeriaren eta giza eskubideen urraketen biktimen inguruan aplikatzen dituen politika publikoek.

Estatuak bere gain hartzen dituen betebeharren parte den heinean, barne-zuzenbidearen atal bat da nazioarteko zuzenbidea, Espainiako Konstituzioko 96.1. artikulua arabera. Era berean, horixe da giza eskubideen nazioarteko zuzenbidea: Espainiako Konstituzioko 10.2 artikulua dioenez, “Konstituzioak onartzen dituen funtsezko eskubideei eta askatasunei buruzko arauak Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsalaren eta gai horiei buruz Espainiak berretsi dituen nazioarteko itunen eta akordioaren arabera interpretatuko dira”.

Giza eskubideen nazioarteko zuzenbidea ez da erreferentzia erretoriko edo apaingarri bat, baizik eta arauzko agindu lotesle bat, etika politikoaren gutxienekoak unibertsalki mugatzeko eta bateratzeko aukera ematen diguna. Eusko Jaurlaritzaren ustez, baina, ez du lotetsi bakarrik egiten. Aitzitik, arauzko esparru horrekin erabat konprometituta ere badago Eusko Jaurlaritza: pentsatzekoa denez, besteak beste, Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsalak, eskubide zibil eta politikoen nazioarteko itunek eta Giza Eskubideen Europako Hitzarmenak lotesten eta konprometitzen dute.

Giza eskubideen Adierazpen Unibertsaleko 8. artikulua, Eskubide Zibil eta Politikoen Nazioarteko Ituneko 2.3. artikulua eta Giza Eskubideen Europako Hitzarmeneko 13. artikulua arabera, bi erreferentzia nagusi ditu nazioarteko zuzenbideak biktimen alorrean: batetik, Nazio Batuen Batzar Nagusiaren 60/147 Ebazpena, 2005eko abenduaren 16koa, giza eskubideen nazioarteko arauen urraketa garbien biktimek eta nazioarteko zuzenbide humanitarioaren urraketa larrien biktimek errekursoak aurkezteko eta ordainak eskuratzeko eskubideari buruzko oinarriko printzipio eta jarraibideak ezartzen dituen, eta, bestetik, 2012/29/EB Direktiba, Europako Parlamentuarena eta Kontseilu Europarrarena, 2012ko urriaren 25ekoa, delituen biktimen eskubideei eta babesari buruzko gutxieneko arauak ezartzen dituen.

Erreferentziazko esparru horren espirituari eta edukiari jarraituz, biktimen inguruko barne-legeria bete behar da, eta tresna legezko edo administratibo berriak sortu behar dira, giza eskubideen urraketen biktima guztien eskubideak errespetatzeko, babesteko eta gauzatzeko eginbeharra betetzen laguntzeko.

1.2. Arauzko barne-esparrua

Honakoak dira biktimen inguruko politika publikoetan eragina duen arauzko barne-esparruaren erreferentzia nagusiak:

Estatuan:

- 52/2007 Legea, abenduaren 26koa, gerra zibilean eta diktaduran jazarpena edo indarkeria pairatu zutenen eskubideak onartzen eta zabaltzen dituen, eta haien aldeko neurriak ezartzen dituena.
- 29/2011 Legea, irailaren 22koa, terrorismoaren biktimak aitortu eta osorik babesteko.
- 671/2013 Errege Dekretua, irailaren 6koa, Terrorismoaren biktimak aintzatesteko eta haien osoko babesa emateko irailaren 22ko 29/2011 Legearen Erregelamendua onartzen duena.

Euskal Autonomia Erkidegoan:

- 4/2008 Legea, ekainaren 19koa, terrorismoaren biktimei aitorpena eta erreparazioa egitekoa.
- 55/2010 Dekretua, otsailaren 23koa, Terrorismoaren Biktimen Partaidetzarako Euskal Kontseiluarena.
- 290/2010 Dekretua, azaroaren 9koa, terrorismoaren biktimei laguntza integrala emateko sistema garatzen duena.
- 107/2012 Dekretua, ekainaren 12koa, Euskal Autonomia Erkidegoan, 1960tik 1978ra bitartean, motibazio politikoko indarkeria-egoeran izandako giza eskubideen urraketen ondorioz sufrimendu bidegabeak jasan zituzten biktimak aitortzeko eta biktima horiei ordainak ematekoa.
- 426/2013 Dekretua, urriaren 16koa, Euskal Autonomia Erkidegoan, 1960tik 1978ra bitartean, motibazio politikoko indarkeria-egoeran izandako giza eskubideen urraketen ondorioz sufrimendu bidegabeak jasan zituzten biktimak aitortzeko eta biktima horiei ordainak emateko dekretua aldatzen duena.
- 157/2014 Dekretua, uztailaren 29koa, Bake eta Bizikidetzaren Planaren Aholku Batzordea arautzen duena.

1.3. Eusko Jaurlaritzaren helburuak biktimen alorrean

- Bere aukeren eta eskumenen esparruan, biktimek egitarako, justiziarako eta ordainerako eskubideak erabili ahal izan ditzaten laguntzea, nazioarteko legediak eta, zehazki, Nazio Batuen Batzar Nagusiaren 60/147 Ebazpenak xedatzen dutenari jarraituz.
 - **Egia:** Giza eskubideen urraketen inguruko egia jakiteko beharrezko bitartekoak erabakitzea eta urraketei eta ordain-mekanismoari buruzko informazio egokia ematea biktimei.
 - **Justizia:** Laguntza egokia ematea biktimei, aukera izan dezaten justizia benetan eta berdintasunean erabiltzeko eta bidezko prozedura inpartzial bat izateko eskubidea erabiltzeko.
 - **Ordaina:** Ordain egokia eskaintzea, urraketa bakoitzaren larritasunaren arabera. Horretarako, nolahi ere, beharrezkoa da lehengoratzeko, ordaintzeko, birgaitzeko eta gogobetetzeko kontzeptuak eta ez errepikatzea bermatzeko kontzeptua edukiz janztea.

1.4. Irizpideak

horretan, Eusko Jaurlaritzaren politika publikoak pertsonalizazioari eman behar dio lehentasuna, baita biktimizazio mota berririk ez sortzeari ere.

- Biktimekiko sentsibilitateari eutsiz, alor honetako politikak testuinguru biktimologiko eta kriminologiko guztiak errespetatu behar ditu, diskriminatu gabe eta urraketa batzuk eta besteak parekatu, konparatu edo berdindu gabe.
- Legealdi honetan, bakerako eta bizikidetzaren normalizaziorako plan baten parte eta eragile da biktimen inguruko politika publikoa, bi ardatz nagusi hauek hartuta oinarri:
 - Iraganari kritikoki begiratzea, zilegitasuna kentzeko ETAK terrorismora jo eta inork edozein indarkeria mota erabili edo giza eskubideak urratu izanari, baita urraketak hutsaltzeari eta ukatzeari ere.
 - Etorkizunari zuhurtziaz begiratzea, berriz ez gertatzea bermatzeko, giza duintasunarekiko, giza eskubideekiko eta bizikidetzarekiko konpromiso argian oinarritzen den gizarte-hezkuntzako proiektu baten bidez.

1.5. Esku hartzeko ardatz eta ildoak

Eusko Jaurlaritzak biktimen inguruan aplikatuko duen politika publikoa hiru ardatz nagusitan oinarrituko da, eduki zehatzez janzteko biktimen hiru eskubide nagusiak. Era berean, bi lan-ildo izango ditu ardatz bakoitzak:

- **Egia**
 - Gertatutakoa ikertzeko, argitzeko, jakinarazteko eta aitortzeko proiektu eta prozesuak sustatzea.
 - Iraganaren kontakizun kritiko eta demokratiko bat bateratzeko proiektuak sustatzea.
- **Justizia**
 - Biktimek justiziara jo ahal izateko laguntza- eta babes-zerbitzuei eustea.
 - Ikerketa eta azterlanen bitartez, argitzeko dauden giza eskubideen urraketak argitzen laguntzea.
- **Ordaina**
 - Terrorismoaren biktimei laguntza, babesa eta ordaina emateko programei eustea.
 - Egungo legediaren arabera orain arte babes gabe geratu diren biktimei laguntza, babesa eta ordaina emateko programak osatzea.

2. Eusko Jaurlaritzak biktimen alorrean martxan jarri dituen jardueren zerrenda eta deskripzioa

Eusko Jaurlaritzak biktimen alorrean aplikatzen duen politika 2013-2016rako Bake eta Bizikidetzeta Planaren barruan dago. Bada, biktimei dagokienez, elkar osatzen duten bi ardatz nagusi garatzea xedatzen du Planak: batetik, biktimak aitortzeko eta haiei babesa eta ordaina emateko ildo nagusien jarraipenaren alde egiten du, eta, bestetik, politikak berritzea proposatzen du, egungo behar berriei erantzuteko. Xedapen horri esker, bi ataletan egituratu dezakegu txosten honen bigarren atala: batetik, jarraipena emateko ekintzak ditugu, eta, bestetik, jarduera berriak.

2.1. Jarraipena emateko jarduerak

I. Terrorismoaren biktimetzako laguntza eta haientzako laguntzen kudeaketa, ekainaren 19ko 4/2008 Legea eta azaroaren 9ko 290/2010 Dekretua

Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritzak terrorismoaren biktimei laguntzen die, 290/2010 Dekretuak, terrorismoaren biktimei laguntza integrala emateko sistema garatzen duenak, xedatzen duenarekin bat. Ildo horretan, kalte materialengatiko espedienteak bideratzen ditu —zorionez, gero eta gutxiago—, eta, batez ere, laguntza psikologikoa, ikasketetarako laguntza, lan-arloko laguntza eta etxebizitzarako laguntza emateko espedienteak, terrorismoaren biktimen oinarritzko beharrei egokiro erantzuteko, betiere, Eusko Jaurlaritzaren barruan etxebizitza- eta enplegu-arloko eskumenak dituzten sailekin elkarlanean eta haiekin koordinatuta.

II. Espainiako Gobernuak 29/2011 Legearen eta 671/2013 Errege Dekretuaren bidez terrorismoaren biktimei ematen dizkien laguntzen kudeaketa

2014ko irailaren 19an, terrorismoaren biktimek 29/2011 Legearen arabera zegozkien kalte-ordainen osagarriak eskatzeko epea amaitu zen, eta, horregatik, joan den urtean, Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritzak horren berri eman die Euskadin bizi diren terrorismoaren biktimei, eta eskabideak Barne Ministerioaren aurrean bideratzen lagundu die. Horri esker, zenbait kasu identifikatu ditu, kalte-ordainak hartzeko eskubidea galduko zuketanak Gertu programaren bidez biktimekin zuzeneko harremanetan jarri ez balitz. Gainera, GALen eta antzeko erakundeen biktimei kalte-ordainak ukatu izana salatu du Eusko Jaurlaritzak, eta gaiari buruzko irizpen juridiko bat eskatu dio Kriminologiaren Euskal Institutuari, laguntzak ukatu izana legez kontrakoa eta nabarmen bidegabea zela ondorioztatzen duena.

III. Biktimen Partaidetzarako Euskal Kontseilua

Ekainaren 19ko 4/2008 Legearen bidez, Terrorismoaren Biktimen Partaidetzarako Euskal Kontseilua sortu zen, terrorismoaren biktimek dagozkien gai guztietan parte hartzea bideratzeko eta gaiaren inguruko politika zehatzak abiaraztea proposatzeko administrazio publikoei, eta, otsailaren 23ko 55/2010 Dekretuaren bidez, haren osaera, izendapen-sistema, funtzionamendu-araubidea eta eginkizunak arautu. Legealdi honetan, urtebete pasatxoan, bost aldiz bildu da Kontseilua, eta hitz egiteko eta ikuspegiak erkatzeko esparru bizi eta aberasgarri bat izan da.

IV. Aldizkako harremanak terrorismoaren biktimen elkarteekin

Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritzak aldizkako harreman egonkorra du biktimen elkarteekin, bai Euskal Autonomia Erkidegokoekin, bai Estatukoekin, eta, legealdiaren hasieratik, behin baino gehiagotan jarri da harremanetan guztiekin.

V. Terrorismoaren biktimei laguntza, elkartasuna eta babesa ematea bultzatzeko proiektu eta elkarteei diru-laguntzak emateko deialdia

Urtero kaleratzen da, eta terrorismoaren biktimen Estatu osoko erakunde eta elkarteek parte har dezakete, norgehiagokan, honakoak bultzatzeko: laguntza, orientabidea eta giza babesa ematea terrorismoaren biktimei; biktima bihurtu dituzten delituekin lotuta Auzitegi Nagusian egiten dituzten epaiketetara laguntzea biktimei eta haien senideei; laguntza psikosoziala ematea biktima eta zaintzaileei; eta terrorismoaren biktimei buruzko foro, ikastaro eta mintegiak antolatzea eta balio etiko eta demokratikoak sustatzeko heziketa-proiektuak prestatzea. Diru-laguntzei esker, 20 bat elkarte 40 bat ekimen sustatzen dituzte urtean, eta, 2014an, 290.000 eurokoa da aurrekontua.

VI. Diru-laguntza izendunak

- Terrorismoaren Biktimak Fundazioa: Urtero, Terrorismoaren Biktimak Fundazioarentzako 54.000 euroko ekarpena ezartzen du Bakegintza eta Bizikidetzarako Idazkaritza Nagusiaren aurrekontuak.
- Fernando Buesa Fundazioa: Gobernu Kontseiluak 2000ko abenduaren 26an onartutako erabakiarekin bat, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorra Fernando Buesa Fundazioari atxiki zitzaion, laguntzaile. Eusko Jaurlaritzak urtero berritzen du konpromisoa, eta, aurrekontuen bidez, 32.800 euroko diru-laguntza izenduna ematen dio.
- Kriminologiaren Euskal Institutua: 2011tik, Euskal Herriko Unibertsitateko Kriminologiaren Euskal Institutuak ikerlan bat edo gehiago egiten du urtean, Biktimen Zuzendaritzaren ekimenez, biktimek egiarako, justiziarako eta ordainerako eskubideak erabili ahal izateko jarduera eta politikak diseinatzeko. 2014an, diru-laguntza izenduna 47.000 eurokoa izan da. 2013an, berriz, ikerlanaren ardatza “eraiketen zeharkako biktimen nahigabe eta esperantza” izan zen, eta Gertu programa diseinatzeko oinarria izan zen haren emaitza.

VII. Euskal Herriko Unibertsitatearekiko lankidetzak-hitzarmena, “Esperientzia traumatikoetako biktimei laguntza emateko espezialista” graduondoko berezko titulua emateko ikasketak garatzeko

EHUK eta Eusko Jaurlaritzako Herrizaingoko eta Justiziako sailek sinatu zuten, 2007ko abenduaren 5ean, eta urtero berritu dute, tituluaren kostuak finantzatzen laguntzeko. Ur-

tean 25 bat ikaslek egiten dute graduondokoa, eta, gaur egun, Bakegintza eta Bizikidetzarako Idazkaritza Nagusia sortu zenetik, Eusko Jaurlaritzak Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritzaren bitartez egiten du hitzarmenerako 50.000 euroko ekarpena.

VIII. Euskal Autonomia Erkidegoan 1960tik 1978ra bitartean motibazio politikoko indarkeria-egoeran izandako giza eskubideen urraketen biktimen Balorazio Batzordearen sustapena eta koordinazioa

2012ko ekainean, 107/2012 Dekretua onartu zuten; Euskal Autonomia Erkidegoan, 1960tik 1978ra bitartean, motibazio politikoko indarkeria-egoeran izandako giza eskubideen urraketen ondorioz sufrimendu bidegabeak jasan zituzten biktimak aitortzeko eta biktima horiei ordainak emateko. Bake eta Bizikidetzaren Planak ezartzen du haren garapena eta sustapena, eta helburua da egungo legediaren arabera estaldurarik ez babesik ez duten giza eskubideen urraketen biktimak aitortzea eta haiei ordaina ematea. Horretarako, balorazio-batzorde bat sortzea xedatzen du Dekretuak, bere xedapenen babespean aurkeztu dituzten kasuak aztertzeko eta haiei buruzko irizpenak emateko. Sortu zenetik, 2012ko ekainaren 20tik, Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritza arduratu da Batzordearen lana zuzentzeaz, koordinatzeaz eta dinamizatzeari, eta, bitarte horretan, 118 elkarrizketa egin ditu, eta 50 lan-saio luze, kasuak banan-banan aztertzeko.

IX. Euskal Autonomia Erkidegoan 1978tik aurrera motibazio politikoko indarkeria-egoeran izandako giza eskubideen urraketen biktimak aitortzeko dekretuaren prestakuntza

Legealdia hasi zenetik, legezko tresnak sortzen aurrera egiteko lanean aritu da Bakegintza eta Bizikidetzarako Idazkaritza Nagusia, legez aurkako kontraterrorismo-ekintzen ondorioz giza eskubideen urraketen biktima izan direnak (egungo legediak babesten ez dituenak) aitortzeko eta haiei ordaina emateko prozesuak garatzeko eta hedatzeko. Une honetan, zirriborro bat amaitzen ari da, aurreko atalean aipatutako dekretuari jarraipena emango liokeena, 1978tik aurrerako kasuei heltzeko.

X. Memoriaren Maparen burutzapena

Memoriaren Maparen helburua da, udalekin bat, terrorismoak eta indarkeriak bidegabe ki hildakoak omentzeko eta oroitzeko ekitaldiak sustatzea. Aurreko legealdian jarri zuten martxan ekimena, Eusko Legebiltzarraren ekimenez, baina haren garapena eskasa izan zen. Horregatik, Bake eta Bizikidetzaren Planak hura sustatzeko helburua finkatu zuen. 2014ko maiatzaren 29an, dokumentu bat aurkeztu zuen Bakegintza eta Bizikidetzarako Idazkaritza Nagusiak, tokian-tokian horrelako oroitzapen-ekitaldiak antolatzen laguntzeko gomendio, iradokizun eta irizpide praktikoak biltzen zituena, eta, gero, udal guztiei helarazi zien. Hain zuzen ere, horrelako ekitaldien antolakuntzan elkarlanean aritze aldera, hori da udalekin eta indar politikoekin hitz egiten hasteko oinarria. Gainera, ekimena hobeto gauzatzearren, biktimen datu-basea udalerriz udalerriz berraztertzen ari gara.

2.2. Jarduera berriak:

XI. Adi-adian modulua

Hezkuntza-arloan, Adi-adian modulua sustatzen ari gara ikasturte honen hasieratik, biziki sustatu ere, biktimen lekukotasunak entzutea elkartasunean, enpatian eta giza duinta-

sunean hezteko esperientzia bihurtzeko. Aurreko legealdietako esperientziak ditugu aurrekari. 2013-2014 ikasturtean, Euskadiko ikastetxe guztietako zuzendariei eman diegu moduluaren berri, sareak koordinatzeko bileren eta berritzeguneen bitartez, eta, 2014. urtearen amaieran, berriz, Bakegintza eta Bizikidetzarako Idazkaritza Nagusiak eta Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Sailak haren bilakaeraren balantze bat aurkeztuko dute.

XII. Gertu programa.

Praktikan, erraza da Gertu programa garatzea: elkarrizketa zuzena hastea da kontua, banaka-banaka, erail dituztenen Euskadiko familiekin. Joan den ekainetik dago martxan programa, eta, orain arte, Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritza familien erdiekin (200 bat familiarekin) jarri da harremanetan zuzenean. Esperientzia oso baliagarria izaten ari da, eta, harreman guztiak amaitzen direnean, ondorio interesgarri eta konstruktiboak atera ahal izango ditugu. Memoria eraikitzen laguntzeko, beren lekukotasuna grabatzea eskaintzen diegu biktimei, eta asko daude prest: heren bat.

XIII. Ekimen berriak aztertzekeo programa

Gertu programaren bilakaeratik behin-behinean atera dezakegun lehen ondorioetako bat da biktima ugarik beharra dutela beste biktima batzuk ezagutzeko eta berdinekin elkartzeko eta hitz egiteko guneak izateko. Alde horretatik, sumatu dugu beren bizitza berre-raikitzekeo prozesu pertsonalen berri jakin eta eman nahi dutela, eta gizartearekin batera hitz egin memoriaren eraikuntzaz eta elkarbizitzaz. Lan-hipotesi bat dira beharrok, eta Biktimen eta Giza Eskubideen Zuzendaritza haiekin lanean ari da dagoeneko. Sakontzeko, esperientzia pilotu txikiak jartzen ari da martxan, programa berriak sustatzeko oinarria izan daitezkeelakoan. Pentsatzekoa denez, biktimek elkarri hitz egiteko gune diskretu eta seguruetan landu behar du ekimen berriak aztertzekeo programa, eta, alde horretatik, Glenn Cree-ko esperientzia eta Adi-adian moduluan parte hartzen duten biktimen baterako lana aurrekari baliagarriak dira, esperientzia berrien erreferentziak.

XIV. Memoria-erakundeak sortzekeo laguntza

Memoria-politika publikoen alorrean, bi proiektuekin konprometituta dago Eusko Jaurlaritza, eta bata zein bestea Bake eta Bizikidetzaren Planaren barruan daude. Batetik, Terrorismoaren Biktimen Memoria dugu: Espainiako Gobernuak zuzendu beharreko proiektu bat da, Terrorismoaren biktimak aitortu eta osorik babesteko Legearen arabera, eta Eusko Jaurlaritza ekimena sustatzen laguntzen ari zaio Espainiako Gobernuari. Bestetik, Memoriaren eta Elkarbizitzaren Institutua dugu: egun, Eusko Legebiltzarra hura sortzekeo lege-proposamena aztertzen ari da.

XV. Erakunde terroristen 1960tik 2014ra bitarteko hilketen egoera prozesalari buruzko txostena

Bake eta Bizikidetzaren Planaren barruko hemezortzi ekimenetan lehenengoa da “Giza eskubideen urraketei buruzko txostenak egitea eta eratortzen diren ekintzak”. Haren ondorioz, 1960 eta 2013 artean gertatutako Giza Eskubideen Urraketen Egiaztapen Txostena aurkeztu zuten 2013ko ekainean, eta, ondorioen artean, zera gomendatzen zuen txostenak: argitu gabeko atentatu terroristen egoera argitzen laguntzea. Ildo horretan, 2014. urtearen hasiera aldean, Bakegintza eta Bizikidetzarako Idazkaritza Nagusiak txosten bat eskatu zion aditu talde bati, erakunde terroristen 1960tik 2014ra bitarteko hilketen egoera prozesalari (argipenari eta Justizia Administrazioaren tratamenduari) buruzkoa.

Azken ohar eta eskerra

Zentzuzko batasun batek biltzen ditu aipatutako jarduera guztiak: laburbilduz, “Eusko Jaur-laritzak hamabost lan-ildoren bidez garatzen ditu biktimen alorrean aplikatzen dituen politika publikoak, biktima guztiek egiarako, justiziarako eta ordainerako eskubideak erabili ahal izateko eta gizartea elkartzen laguntzeko, hau da, elkarbizitza gizartean normalizatzen laguntzeko”.

Hamabost jardueren zerrenda eta deskripzio sintetikoa konpromiso baten isla dira, eta aldi bereko lan-ildoak dira. Areago, hamabost jarduerak martxan daude gaur egun, eta etengabe-ko arreta eta lan egonkorra behar dute.

Behin azken oharrak egin eta gero, azken eskerra eman dezakegu. Izan ere, ezinezkoa izango litzateke zentzuzko batasun batek zeharkatzen dituen aldi bereko lan hauek guztiak egitea Bakegintza eta Bizikidetzarako Idazkaritza Nagusiko teknikari eta langileek beren ekarpena egingo ez balute, ezinbestekoa baita. Merezi dute beren ahalegina berariaz aitortzea eta eskertzea.